

Spis treści

Wstęp. Epoka wczesnonowożytna – wiele początków, wspólny kres	11
Czasy wczesnonowożytne	11
Cezury początkowe	12
Cezura końcowa	15
Czy tylko Europa?	16
CZĘŚĆ PIERWSZA	
Cywilizacja	17
Rozdział 1. Nieujarzmiona natura	19
1.1. Mała epoka lodowcowa	19
1.2. Głód	20
1.3. Dżuma	21
1.4. Inne choroby zakaźne	24
Rozdział 2. Miary przestrzeni i postępu	28
2.1. Systemy miar i wag	28
2.2. Proch i rewolucja militarna	29
2.3. Druk i rewolucja intelektualna	30
2.4. Żegluga oceaniczna i rewolucja transportowa	31
2.5. Odległość	33
2.6. Przewóz towarów	35
Rozdział 3. Europa poznaje świat	36
3.1. Wyprawy odkrywcze Portugalczyków	36
3.2. Pierwsza wyprawa Kolumba i odkrywanie Ameryki	37
3.3. Ferdynand Magellan i pierwszy rejs dookoła świata	38
3.4. Odkrycie Australii	41
3.5. Odkrywanie Syberii	42

Rozdział 4. Miary populacji	45
4.1. Wielkość państw i liczba ludności	45
4.2. Demograficzny <i>ancien régime</i>	47
4.3. Migracje	48
4.4. Ewolucja modelu rodziny	49
4.5. Eksplozja demograficzna i kontrola urodzeń	51
4.6. Zwycięstwo cywilizacji miast	53
Rozdział 5. Drogi i bezdroża rozwoju rolnictwa	54
5.1. Koniunktura zbożowa	54
5.2. Folwark pańszczyźniany	55
5.3. Rewolucja cen i upadek systemu folwarczno-pańszczyźnianego	56
5.4. Ogradzanie	57
5.5. Płodzmian	59
5.6. Nowe uprawy	60
5.7. Rolnictwo poza Europą	61
5.8. Plantacje	62
Rozdział 6. Handel rządzi światem	65
6.1. Handel śródziemnomorski	65
6.2. Handel morski w rejonie Morza Północnego i Bałtyku	67
6.3. Handel oceaniczny – kierunek Azja	70
6.4. Handel oceaniczny z Ameryką	73
6.5. Formy organizacji handlu	75
6.6. Pieniądz, kredyt, bankowość	79
Rozdział 7. Rewolucja przemysłowa i kapitalizm	84
7.1. Zmiany w organizacji pracy – system nakładczy	84
7.2. Kryzys rzemiosła	86
7.3. Manufaktura scentralizowana	87
7.4. Główne gałęzie przemysłu	88
7.5. Siła robocza	91
7.6. Początki angielskiej rewolucji przemysłowej	92
7.7. Kapitał i kapitalizm	93
7.8. Myśl ekonomiczna epoki wczesnonowożytnej	95
Rozdział 8. Nierówne społeczeństwa	99
8.1. Społeczeństwo stanowe	99
8.2. Szlachta	100
8.3. Mieszczaństwo	105
8.4. Początki klasy robotniczej	107
8.5. Chłopi	109
8.6. Społeczeństwo państwa moskiewskiego	111
8.7. Społeczeństwo państwa osmańskiego	112
8.8. Społeczeństwo chińskie	114
8.9. Feudalizm japoński	115
8.10. Społeczeństwo indyjskie	117
Rozdział 9. Między tronem a parlamentem	121
9.1. Absolutyzm klasyczny	121
9.2. Monarchia absolutna we Francji	122
9.3. Absolutyzm oświecony	126
9.4. Rozwój systemów parlamentarnych w Europie. Przypadek Holandii	128

9.5. Angielska monarchia parlamentarna	130
9.6. Monarchia mieszana w Rzeczypospolitej	132
9.7. Republika arystokratyczna	134
9.8. Podstawy ustrojowe państwa osmańskiego	135
9.9. Ustrój Chin pod rządami dynastii Ming i Qing	136
9.10. Ustrój państwa Wielkich Mogolów	137
9.11. Doktryny polityczne w XVI–XVIII w.	138
Rozdział 10. Życie codzienne	141
10.1. Konsumpcja luksusowa i bieda	141
10.2. Pałace i domostwa	147
10.3. Świat zmieniających się przedmiotów	149
10.4. Dzień powszedni, dzień świąteczny	151
10.5. Ekspansja nowych smaków i przyzwyczajęń	154
10.6. Przepych i bieda w cywilizacjach pozaeuropejskich	160
Rozdział 11. Przesłanki postępu	165
11.1. Zabobony i przesady	165
11.2. Procesy o czary w Europie wczesnonowożytnej	166
11.3. Oświeceni i analfabeci	167
11.4. Recepcje i kodyfikacje prawa	176
Rozdział 12. Rozróżnieni w wierze	180
12.1. Przyczyny reformacji	180
12.2. W oczekiwaniu na nową epokę – reformacja w Niemczech	182
12.3. Reformacja w innych krajach europejskich	187
12.4. Wojny religijne	195
12.5. Reforma Kościoła katolickiego czy kontrreformacja	200
12.6. Konfesjonalizacja	203
12.7. Misje. Rozwój chrześcijaństwa na świecie	203
12.8. Prawosławie i wschodnie Kościoły chrześcijańskie	207
12.9. Ekspansja islamu	210
12.10. Inne wielkie systemy religijne Azji	212
Rozdział 13. Zmienne mody i wrażenia estetyczne	215
13.1. Pojęcie humanizmu	215
13.2. Humanizm w Europie	216
13.3. Renesans, czyli powrót do antyku	217
13.4. Barok, czyli przepych na usługach władzy	223
13.5. Kultura i sztuka oświecenia	228
13.6. Kultura i sztuka Chin za dynastii Ming i Qing	230
13.7. Rozkwit kulturalny Japonii w okresie izolacji	232
13.8. Kultura i sztuka w krajach islamu i w Indiach	234
CZĘŚĆ DRUGA	237
Polityka	237
A. Europa	238
Rozdział 1. Wielkie dynastie wkraczają na scenę	239
1.1. Państwa Habsburgów	239
1.2. Rewolucja w Niderlandach	245
1.3. Europejskie podboje Turcji	255
1.4. Europa Jagiellonów	257

1.5. Wojny włoskie	261
1.6. Francja Walezjuszów	266
1.7. Dobra królowa Elżbieta	268
Rozdział 2. <i>Dominium maris Baltici</i>	273
2.1. Moskwa wkracza na arenę historii	273
2.2. Koniec unii kalmarskiej. Szwecja Wazów	280
2.3. Ruch egzekucyjny i Rzeczpospolita Obojga Narodów	284
2.4. Inflancki tygiel	288
2.5. Pierwsza wojna północna (1558–1583)	290
Rozdział 3. <i>Dominium orientis</i>	299
3.1. Wojny polsko-szwedzkie o panowanie nad Bałtykiem	299
3.2. Wielka Smuta i triumf Rzeczypospolitej	308
3.3. Moskwa Romanowów	312
3.4. Kozacy, Tatarzy i konflikt polsko-turecki	314
3.5. Hohenzollernowie w Brandenburgii i w Prusach	324
Rozdział 4. <i>Rzesza w ogniu. Wojna trzydziestoletnia (1618–1648)</i>	329
4.1. Podziały religijne i konflikty wyznaniowe	329
4.2. Epizod czeski (1618–1623)	332
4.3. Nieudana interwencja duńska (1624–1629)	339
4.4. Lew zza morza zwycięża i ginie (1630–1634)	343
4.5. Francuskie przewagi i dyplomacja (1635–1648)	347
4.6. Pokój westfalski	350
Rozdział 5. <i>Brytyjska wojna domowa</i>	360
5.1. Anglia Stuartów	360
5.2. Kłęsa i proces króla	366
5.3. Anglia Olivera Cromwella	376
5.4. Restauracja Stuartów i chwalebna rewolucja	380
Rozdział 6. <i>Europa Ludwika XIV</i>	385
6.1. Burbonowie na tronie francuskim	385
6.2. Epoka Richelieu	393
6.3. Epoka Mazarina	396
6.4. Król Słońce	398
Rozdział 7. <i>Europa wojen sukcesyjnych</i>	413
7.1. Wojny tureckie	413
7.2. Wielka wojna północna (1700–1721)	423
7.3. Wojna o sukcesję hiszpańską	428
7.4. Wojna o sukcesję polską	431
7.5. Austriacka wojna sukcesyjna (1740–1748)	431
7.6. Wojna siedmioletnia (1756–1763)	439
Rozdział 8. <i>W przededniu rewolucji</i>	444
8.1. Francja bankrutem	444
8.2. Wielka Brytania	448
8.3. Kryzys świata śródziemnomorskiego	450
8.4. Prusy po „cudzie domu brandenburskiego”	458
8.5. Wielonarodowa monarchia Habsburgów	463
8.6. Upadek Rzeczypospolitej i Szwecji	466
8.7. Nowa potęga Europy – Rosja	472

B. Kraje pozaeuropejskie	476
Rozdział 9. Bliski Wschód i Afryka Północna	477
9.1. Bliski Wschód i Afryka Północna przed podbojem osmańskim	477
9.2. Bliski Wschód i Maghreb w okresie dominacji osmańskiej	481
Rozdział 10. Daleki Wschód	490
10.1. Chiny i Daleki Wschód za panowania dynastii Ming	490
10.2. Mandżurowie i początki dynastii Qing	493
10.3. Japonia pod rządami shōgunów Ashikaga i Momoyama	499
10.4. Japonia w okresie Tokugawów, czyli Edo	502
Rozdział 11. Indochiny i Australia	505
11.1. Wietnam	505
11.2. Inne państwa Indochin	511
11.3. Półwysep Malajski i Indonezja	515
11.4. Kolonizacja Australii i Oceanii	518
Rozdział 12. Indie	520
12.1. Indie przed najazdem Babura	520
12.2. Podbój Indii przez Mongołów	522
12.3. Dominacja Mongołów w Indiach	523
12.4. Marathowie i rozpad państwa Wielkich Mongołów	528
12.5. Europejczycy w Indiach	531
12.6. Podbój Indii przez Anglików	535
Rozdział 13. Czarna Afryka	538
13.1. Sudan Zachodni	538
13.2. Sudan Centralny i Wschodni	540
13.3. Etiopia	541
13.4. Wybrzeże Niewolnicze	542
13.5. Królestwo Kongo	543
13.6. Wybrzeża Afryki Wschodniej	544
13.7. Międzyrzecze i Afryka Południowa	545
13.8. Europejczycy w Afryce	547
Rozdział 14. Ameryka Łacińska	549
14.1. Cywilizacje prekolumbijskie	549
14.2. Hiszpański podbój Ameryki	551
14.3. Odkrycie i kolonizacja Brazylii	554
14.4. Kolonie holenderskie, angielskie i francuskie w rejonie Morza Karaibskiego	556
Rozdział 15. Ameryka Północna	558
15.1. Powstanie angielskich kolonii w Ameryce Północnej	558
15.2. Konflikty angielsko-francuskie i wojny z Indianami	566
15.3. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych	570
Bibliografia	584
Indeks nazwisk	588
Indeks nazw geograficznych	609
Spis map	635
Spis tabel	636